

Nieuwsbrief adolescentenstrafrecht

Nr. 4, februari 2014

Doel van het adolescentenstrafrecht is het bieden van sancties op maat voor jongeren en jongvolwassenen in de leeftijd van 16 tot 23 jaar, waarbij rekening wordt gehouden met hun ontwikkelingsfase. In deze vierde nieuwsbrief een overzicht van de stand van zaken.

Implementatie op stoom - 1 april nadert

Sinds november 2013 is een projectteam vanuit het Ministerie van Veiligheid en Justitie op volle sterkte, samen met de betrokken taakorganisaties, bezig met de (voorbereiding van de) implementatie van het adolescentenstrafrecht. De impact van de wetswijziging wordt steeds duidelijker en er worden (keten)afspraken gemaakt over de praktische invulling van de veranderingen. Zo wordt het aanbodpalet van sancties en interventies in kaart gebracht en wordt inzichtelijk gemaakt hoe de indicatiestelling en financiering geregeld moet worden. Ook zijn afspraken over de consultatie van de Raad voor de Kinderbescherming door de reclassering in een vergevorderd stadium en is een voorstel gedaan voor het inpassen van het adolescentenstrafrecht in ZSM.

Er zijn inmiddels ook diverse communicatiemiddelen beschikbaar: een korte animatiefilm over het hoe en waarom van het adolescentenstrafrecht, een brochure voor een breed publiek en een presentatie die je kunt gebruiken om professionals in je organisatie te informeren over de komende veranderingen.

>> [Bekijk de animatie.](#)

>> [Download de brochure.](#)

>> [Download de presentatie.](#)

>> [Bekijk meer informatiemateriaal.](#)

De website Rijksoverheid.nl wordt op korte termijn aangevuld met publieksinformatie over het adolescentenstrafrecht. Op de website Wegwijzer Jeugd en Veiligheid van het CCV is een dossier aangemaakt met informatie voor professionals in beleid en uitvoering. Dit dossier wordt de komende tijd steeds actueel gehouden.

>> [Ga naar Rijksoverheid.nl.](#)

>> [Ga naar de Wegwijzer Jeugd en Veiligheid.](#)

Nieuws en ontwikkelingen

Wetvoorstel aangenomen

Op 6 november 2013 heeft een meerderheid in de Eerste Kamer vóór het wetsvoorstel adolescentenstrafrecht gestemd. Daarmee is de wet aangenomen. VVD, PvdA, CDA, ChristenUnie, SGP, D66 en 50PLUS stemden voor. De wet zal in werking treden per 1 april 2014.

>> [Bekijk de parlementaire documentatie.](#)

Expertmeeting ForCA

Op donderdag 12 december 2013 organiseerde ForCA in samenwerking met de sectordirectie JJI en de beleidsdirectie DJJ van het Ministerie van Veiligheid en Justitie een Expertmeeting over het Adolescentenstrafrecht (ASR). De doelstelling van de Expertmeeting was het informeren van alle betrokkenen uit de JJI's en de directe ketenpartners over het Adolescentenstrafrecht en het doordenken van de consequenties voor de sector en bespreken wat er nodig is voor de invoering van het ASR in de JJI's. Hoe ziet de doelgroep van het ASR eruit? Welke bestaand hulpaanbod is goed te gebruiken, welke nieuwe programma's op het terrein van behandeling, dagprogramma, onderwijs en arbeidstoeleiding moeten ontwikkeld worden? Wat gaat de invoering van het ASR voor de professionals betekenen? Een verslag van de dag, inclusief een samenvatting van de bevindingen uit de diverse workshops, is te vinden op de website van ForCA.

>> [Lees het verslag van de expertmeeting.](#)

Noteer vast in je agenda

Op 27 oktober 2014 zal wederom een ForCA expertmeeting over het adolescentenstrafrecht worden georganiseerd. Een belangrijk agendapunt zal dan zijn de ervaring met ASR tot dan toe en eventuele 'kinderziektes' die daarbij naar boven zijn gekomen. Noteer deze datum alvast in je agenda!

Blijf op de hoogte!

Van dag tot dag op de hoogte blijven van actuele ontwikkelingen rond het adolescentenstrafrecht? Volg ons Twitter account AdolescentenSr.

>> [Ga naar het Twitter account AdolescentenSr.](#)

Afwegingskaders adolescentenstrafrecht

Zo'n 16,5 procent van alle Pro Justitia rapportages valt in de categorie 18 tot 23-jarigen, blijkt uit NIFP onderzoek. De vraag met de invoering van het adolescentenstrafrecht wordt: is jeugdstrafrecht van toepassing? Door middel van concept mapping heeft het NIFP dit onderzocht. Daarbij stonden twee focuszinnen centraal: 'De meest bepalende indicatiecriteria om te adviseren over het toepassen van jeugdstrafrecht bij 18 tot 23-jarigen zijn...?' en 'De meest bepalende indicatiecriteria om te adviseren over het toepassen van volwassen strafrecht bij 18 tot 23-jarigen zijn...?' Deze vragen werden voorgelegd aan psychiaters en psychologen van het NIFP, rechters, het OM, reclassering, Raad voor de Kinderbescherming en behandelaren. Daarna werd een grotere groep benaderd om prioriteiten aan te brengen: rapporteurs Pro Justitia, NIFP consultants, rechters, OM, strafrechtadvocaten, reclassering, Raad voor de Kinderbescherming, gedragsdeskundigen JJI/PI en behandelaren in de forensische psychiatrie.

Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek is een wegingslijst ontwikkeld die in de praktijk door NIFP-rapporteurs kan worden ingezet. Deze wegingslijst wordt geïmplementeerd en geëvalueerd, waarna mogelijk nog kleine aanpassingen zullen volgen.

Ook voor reclasseringswerkers wordt een afwegingskader ontwikkeld. Onderzoeks- en adviesbureau Van Montfoort heeft in 2012 een eerste set criteria opgesteld die in de pilots in de (voormalige) arrondissementen Groningen en Almelo zijn gebruikt. Op basis van de evaluatie van die pilots kwam onder meer naar voren dat aanscherping van de criteria gewenst was, om te komen tot een afwegingslijst die goed bruikbaar is in de praktijk. In december en januari zijn ervaringen opgedaan met het gebruik van de aangescherpte afwegingslijst door medewerkers van de reclassering in Utrecht en Almelo. Tijdens bijeenkomsten met deze ervaringsdeskundigen en andere betrokken ketenpartners, heeft Van Montfoort feedback gekregen op die afwegingslijst. Een dergelijke bijeenkomst heeft ook plaatsgevonden voor Rechters en Rechter-Commissarissen. Op basis van de geleverde feedback worden laatste aanpassingen doorgevoerd, waarna in de tweede helft van februari het afwegingskader klaar is voor implementatie. Waarschijnlijk zal na verloop van tijd op basis van ervaringen in de praktijk nogmaals een doorontwikkeling nodig zijn.

Naast de afwegingskaders voor NIFP-rapporteurs en reclasseringswerkers, is ook een korte lijst van handvaten ontwikkeld die door het OM aan de ZSM tafel kan worden gebruikt om vroegtijdig een inschatting te maken van de vraag of inzet van jeugdstrafrecht bij 18- tot 23-jarigen overwogen moet worden.

Monitoring en evaluatie adolescentenstrafrecht

De directie Justitieel Jeugdbeleid heeft het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) gevraagd om het adolescentenstrafrecht te monitoren en te evalueren. Dat is nodig om goed te kunnen volgen hoe de wet in de praktijk wordt toegepast en om op termijn te kunnen beoordelen hoe effectief het adolescentenstrafrecht eigenlijk is. De Tweede Kamer heeft daar ook expliciet om gevraagd bij de behandeling van het wetsvoorstel.

Wat de monitoring betreft zal het WODC aansluiten op bestaand monitorsystemen, zoals de Monitor Jeugdcriminaliteit (MJC), de strafrechtsketenmonitor (SKM) en de recidivemonitor. Op structurele basis wordt zo informatie verzameld over bijvoorbeeld de advisering over adolescenten, de berechting en de tenuitvoerlegging. Een oordeel over de effectiviteit van het adolescentenstrafrecht vraagt om een lange periode van onderzoek, waarin onder meer wordt gekeken naar de recidive van jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht worden veroordeeld.

In de loop van 2014 werkt het WODC het onderzoeksprogramma voor monitoring en evaluatie verder uit in overleg met de ketenpartners en de beleidsdirectie.

'Wegingsinstrument is geen keurslijf, maar hulpmiddel'

Kinder- en jeugdpsychiater Ineke Troost (NIFP) aan het woord

In elk voortgangsbericht over het adolescentenstrafrecht komt een uitvoeringspartner aan het woord over de activiteiten op het gebied van het adolescentenstrafrecht. In deze nieuwsbrief Ineke Troost, kinder- en jeugdpsychiater bij het NIFP.

'De datum van 1 april nadert, en dat merken we bij het NIFP. Er is landelijk nog het één en ander te doen voor, en waarschijnlijk ook na 1 april. Deze week worden mijn laatste collega's bij geschoold. Op goede vrijdag hebben we een dag voor de pro Justitia rapporteurs gepland. De voorbereiding is vooral gedaan vanuit de jeugdsector, terwijl het gaat om jongvolwassenen. De uitdaging is voor ons dan ook om onze volwassenen collega's en de pro Justitia rapporteurs over het onderwerp adolescentenstrafrecht te informeren en te enthousiasmeren. Het gaat om een substantieel aantal jongvolwassenen; namelijk meer dan 20% van de totale groep waarover wordt gerapporteerd. Als jeugdmedewerkers zullen we, zeker in het begin, onze collega's consultatief bijstaan. Het is een groot voordeel dat wij in onze organisatie beide expertises in huis hebben.'

'De bijscholingen werden heel goed bezocht. De volwassenencollega's kregen bijscholing over het jeugdstrafrecht en de behandelmogelijkheden in de JJI. Centraal stond ook voor de jeugdmensen het wegingsinstrument dat door Lieke Vogelvang is ontwikkeld voor de pro Justitia rapportage. Dit leverde de verwachte interpretatieverschillen en daarmee discussies op. Dat soort discussies juichen wij toe, omdat het dé manier is om verder te komen.'

'Iedereen is het erover eens dat het, bij beperkte verantwoordelijkheid vanwege een ontwikkelingsachterstand, belangrijk is dat de rechters daarover goed worden voorgelicht. We weten dat jongeren met een ADHD vaak een vertraagde sociaal emotionele ontwikkeling hebben. Wanneer een jongvolwassene met ADHD handelt zonder nadenken en zijn eigen gedrag nauwelijks kan organiseren, is dit dan een teken van deze sociaal emotionele vertraging, of houdt hij dat zijn hele leven? Ook werd veel gediscussieerd over het al dan niet pedagogisch beïnvloedbaar zijn. Als gedragsdeskundigen zouden we soms graag nog willen heropvoeden, maar is dat wel mogelijk? Ondanks de inspanning om de items zo helder mogelijk te formuleren blijkt dat je de praktijk nodig hebt om de wegingslijst verder te ontwikkelen. Gelukkig is daar ook ruimte voor en gaat het onderzoek komend jaar door. Pro Justitia rapporteurs krijgen de ruimte om zelf items toe te voegen en deze kunnen eventueel opgenomen worden. Het wegingsinstrument is gelukkig geen verplicht keurslijf maar een hulpmiddel om tot een keuze te komen.'

Iedereen is het erover eens dat het, bij beperkte verantwoordelijkheid vanwege een ontwikkelingsachterstand, belangrijk is dat de rechters daarover goed worden voorgelicht. We weten dat jongeren met een ADHD vaak een vertraagde sociaal emotionele ontwikkeling hebben. Wanneer een jongvolwassene met ADHD handelt zonder nadenken en zijn eigen gedrag nauwelijks kan organiseren, is dit dan een teken van deze sociaal emotionele vertraging, of houdt hij dat zijn hele leven? Ook werd veel gediscussieerd over het al dan niet pedagogisch beïnvloedbaar zijn. Als gedragsdeskundigen zouden we soms graag nog willen heropvoeden, maar is dat wel mogelijk? Ondanks de inspanning om de items zo helder mogelijk te formuleren blijkt dat je de praktijk nodig hebt om de wegingslijst verder te ontwikkelen. Gelukkig is daar ook ruimte voor en gaat het onderzoek komend jaar door. Pro Justitia rapporteurs krijgen de ruimte om zelf items toe te voegen en deze kunnen eventueel opgenomen worden. Het wegingsinstrument is gelukkig geen verplicht keurslijf maar een hulpmiddel om tot een keuze te komen. Het is spannend hoe de wetswijzigingen in de praktijk gaan uitpakken en hoe het NIFP betrokken zal worden. Ik hou daarbij de quote van H.L. Mencken voor ogen: For every complex problem there is an answer that is clear, simple en wrong.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een uitgave van het Ministerie van Veiligheid en Justitie, Programma Jeugdcriminaliteit en Jeugdgroepen, Project Implementatie adolescentenstrafrecht.

Heb je vragen over deze nieuwsbrief? Neem contact op met Minke Poppens (projectmedewerker Implementatie adolescentenstrafrecht), e-mail m.c.poppens@minvenj.nl, telefoon 06 466 35 279.

Dit bericht kan informatie bevatten die niet voor jou is bestemd. Indien je niet de geadresseerde bent of dit bericht abusievelijk aan je is toegezonden, word je verzocht dat aan de afzender te melden en het bericht te verwijderen. De Staat aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade, van welke aard ook, die verband houdt met risico's verbonden aan het elektronisch verzenden van berichten.

This message may contain information that is not intended for you. If you are not the addressee or if this message was sent to you by mistake, you are requested to inform the sender and delete the message. The State accepts no liability for damage of any kind resulting from the risks inherent in the electronic transmission of messages.